

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

การลงทุนภาคก่อสร้างของไทยมีมูลค่าสูงถึงปีละ 8 แสนล้านบาท การลงทุนในโครงการของรัฐและเอกชนอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน มูลค่าของอุตสาหกรรมก่อสร้างมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 2 - 3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ทั้งนี้ข้อมูลจากสมาคมอุตสาหกรรมก่อสร้างไทย รายงานว่า ช่วงระยะเวลา 5 ปีก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 อุตสาหกรรมก่อสร้างมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 6 - 6.4 ต่อ GDP ของประเทศ และลดลงเหลือร้อยละ 4.8 ในปี พ.ศ. 2540 และลดลงอย่างต่อเนื่องจนอยู่ในระดับประมาณร้อยละ 2.35 ของ GDP ในช่วงปี พ.ศ. 2548 - 2550 การขยายตัวและหดตัวของภาคการก่อสร้างมีความผันผวนมาก เนื่องจากอุตสาหกรรมนี้ยังขาดทิศทางและขาดเสถียรภาพ ดังนั้นการเข้าไปดำเนินโครงการก่อสร้างในต่างประเทศจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของบริษัทรับเหมาก่อสร้างไทยในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจภายในประเทศ ปัจจุบันพบว่า บริษัทรับเหมาก่อสร้างไทยได้ขยายธุรกิจก่อสร้างไปยังต่างประเทศมากขึ้น ประกอบกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงทำให้บริษัทรับเหมาก่อสร้างไทยหลายรายได้ไปดำเนินงานในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ CLMV อย่างไรก็ตามการดำเนินงานก่อสร้างในต่างประเทศจะมีความเสี่ยงสูงกว่าการดำเนินงานก่อสร้างภายในประเทศ ผู้ประกอบการรับเหมาก่อสร้างที่ขาดประสบการณ์จึงจำเป็นต้องดำเนินธุรกิจด้วยความรอบคอบ

กลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งประกอบด้วยประเทศกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และประเทศเวียดนาม นับเป็นตลาดที่มีศักยภาพสำหรับธุรกิจรับเหมาก่อสร้างของไทย ทั้งที่เข้าไปดำเนินการเป็นผู้รับเหมาหลักเองและเป็นผู้รับเหมาช่วง (sub-contract) เนื่องจากกลุ่มประเทศ CLMV อยู่ในช่วงการพัฒนาประเทศจึงทำให้มีโครงการก่อสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานขนาดใหญ่จำนวนมากตามการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มการขยายตัวที่ดี อีกทั้งการแข่งขันในธุรกิจดังกล่าวยังไม่รุนแรงมากนัก จึงนับเป็นโอกาสของผู้ประกอบการรับเหมาก่อสร้างไทยที่จะเข้าไปดำเนินธุรกิจก่อสร้างในกลุ่มประเทศ CLMV

การที่ผู้ประกอบการรับเหมาก่อสร้างไทยเข้าไปดำเนินโครงการในกลุ่มประเทศ CLMV นั้นอาจมีเหตุผลเนื่องจากปัจจัยสนับสนุนซึ่งประกอบด้วย การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ CLMV มีแนวโน้มการเจริญเติบโตที่ดี การมีภูมิประเทศตั้งอยู่ใกล้กับประเทศไทย และธุรกิจบริการรับเหมาก่อสร้างของไทยมีศักยภาพสูง (ฝ่ายวิจัยธุรกิจ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2555)

สืบเนื่องจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ปัจจุบันกลุ่มประเทศ CLMV อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติสามารถถือหุ้นในธุรกิจก่อสร้างได้เต็มจำนวน ในขณะที่การเปิดเสรีธุรกิจบริการรับเหมาก่อสร้างภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ในปี 2558 นั้นส่งผลให้มีการลดข้อจำกัดเพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบริการก่อสร้าง เช่น วิศวกร และสถาปนิก เป็นต้น ซึ่งจะเกื้อหนุนให้เกิดโอกาสในการดำเนินธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในกลุ่มประเทศ CLMV ของผู้ประกอบการไทย

ประเทศในกลุ่ม CLMV มีแนวโน้มการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเกื้อหนุนการเติบโตของอุตสาหกรรมรับเหมาก่อสร้าง เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ขยายตัวดีจะกระตุ้นให้เกิดความต้องการลงทุนในสิ่งก่อสร้างต่างๆ ตามมา ทั้งอาคารสำนักงาน อาคารพักอาศัย โรงงานอุตสาหกรรม และระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน

ประเทศในกลุ่ม CLMV มีภูมิประเทศตั้งอยู่ใกล้ประเทศไทย โดยเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีทั้งพรมแดนติดกันและเชื่อมถึงกันกับไทย ทำให้ผู้ประกอบการไทยสามารถขยายตลาดบริการก่อสร้างไปได้สะดวก โดยอาศัยข้อได้เปรียบจากการคมนาคมในภูมิภาค ทำให้ประหยัดต้นทุนในการเคลื่อนย้ายแรงงาน เครื่องจักรกล ตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆ อีกทั้งการเคลื่อนย้ายแรงงานไทยทำได้สะดวกรวดเร็วกว่าการรับเหมาก่อสร้างในประเทศที่อยู่ห่างไกล

ธุรกิจบริการรับเหมาก่อสร้างของไทยมีศักยภาพสูง จากเทคนิคและความชำนาญทางวิศวกรรม โดยเฉพาะวิศวกรไทยได้รับการยอมรับว่ามีความสามารถและแรงงานไทยมีความชำนาญทั้งงานก่อสร้างอาคารและงานระบบ ประกอบกับไทยมีอุตสาหกรรมสนับสนุนที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการผลิตวัสดุอุปกรณ์การก่อสร้าง

นอกจากนี้การเติบโตของอุตสาหกรรมรับเหมาก่อสร้างในกลุ่มประเทศ CLMV จะมีส่วนทำให้ความต้องการนำเข้าวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างจากต่างประเทศรวมถึงประเทศไทย โดยเฉพาะในโครงการก่อสร้างที่ผู้ประกอบการไทยประมูลงานได้ โดยวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างของไทยที่มีศักยภาพในการขยายตลาดไปประเทศ CLMV และมีมูลค่าส่งออกขยายตัวสูง อาทิ เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ ปูนซีเมนต์ แร่ยิปซัม สายไฟและสายเคเบิล เครื่องตัดต่อและป้องกันวงจรไฟฟ้า แผงสวิทช์และแผงควบคุมกระแสไฟฟ้า เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าสถานการณ์การลงทุนในธุรกิจก่อสร้างของผู้ประกอบการไทยในกลุ่มประเทศ CLMV มีแนวโน้มการเจริญเติบโตที่ดี ปัจจุบันจึงมีผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างหลายรายเข้าไปดำเนินโครงการก่อสร้างในกลุ่มประเทศดังกล่าว ประกอบกับเพื่อขยายผลจากงานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินประจำปี 2556 เรื่อง ความพร้อมของผู้รับเหมาก่อสร้างไทยในการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงประเด็นปัญหาที่ควรศึกษาถึงกลยุทธ์การแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างไทยในการดำเนินธุรกิจก่อสร้างในกลุ่มประเทศ CLMV โดยเฉพาะในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ทั้งนี้เพื่อให้ได้วิเคราะห์กลยุทธ์การแข่งขันที่ผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างมีอยู่ในปัจจุบันและนำเสนอแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ให้ผู้ประกอบการที่จะไปดำเนินธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในกลุ่มประเทศ CLMV ให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพและปัจจัยในการดำเนินธุรกิจก่อสร้างของผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างไทยในกลุ่มประเทศ CLMV กรณีศึกษาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

2.2 เพื่อศึกษากลยุทธ์การแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างไทยในการดำเนินธุรกิจก่อสร้างในกลุ่มประเทศ CLMV กรณีศึกษาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

2.3 เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างไทยในการดำเนินธุรกิจก่อสร้างในกลุ่มประเทศ CLMV ในมุมมองของผู้วิจัย

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้คือ

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพและปัจจัยในการดำเนินธุรกิจก่อสร้างของผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างไทยในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ซึ่งเป็นประเทศในกลุ่ม CLMV โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาในระดับขององค์การผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้าง เพื่อค้นหากลยุทธ์การแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างไทยในการดำเนินธุรกิจก่อสร้างของกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอาเซียน

3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาจากการดำเนินธุรกิจก่อสร้างในกลุ่มประเทศ CLMV 2 ประเทศ ได้แก่ สปป.ลาว และสหภาพเมียนมา

3.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือ กลุ่มผู้บริหารองค์การผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ที่มีเจ้าของและผู้ถือหุ้นเป็นคนไทย จดทะเบียนธุรกิจกับกระทรวงพาณิชย์ โดยมีมูลค่าชั้นสูงของสินทรัพย์ถาวรมากกว่า 50 ล้านบาท หรือมีจำนวนการจ้างงานมากกว่า 50 คนขึ้นไป ที่เข้าไปดำเนินโครงการก่อสร้างใน 2 ประเทศ ได้แก่ สปป.ลาว และสหภาพเมียนมา กลุ่มตัวอย่างสุ่มแบบเจาะจงจากบริษัทขนาดใหญ่ 10 บริษัทแรก ที่ดำเนินธุรกิจในประเทศพื้นที่ศึกษา รวม 20 บริษัท

กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มตัวแทนฝ่ายเจ้าของโครงการก่อสร้างของประเทศ CLMV ที่ศึกษาประกอบด้วย เจ้าของโครงการหรือผู้บริหารองค์การฝ่ายเจ้าของโครงการทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ปรึกษาโครงการ นักพัฒนาโครงการ นักวิชาการ คู่ค้าหรือนักธุรกิจที่ให้บริการในงานที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างในกลุ่มประเทศ CLMV โดยเฉพาะ สปป.ลาว และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยการสุ่มกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง จำนวน 10 คน

3.4 ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาทำการศึกษา 12 เดือน ในปีงบประมาณ 2560 คือ ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2559 – กันยายน 2560

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

กลยุทธ์การแข่งขัน หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์หลักหรือทิศทางขององค์การในระยะยาวและการพัฒนาวิธีการในทางปฏิบัติ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์การ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้องค์การมีความได้เปรียบทางการแข่งขัน

ผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้าง หมายถึง บุคคลที่จัดตั้งองค์การที่รับดำเนินงานในธุรกิจก่อสร้าง นับตั้งแต่ก่อนการก่อสร้าง ได้แก่ งานสำรวจและศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการก่อสร้าง งานออกแบบและงานที่ปรึกษา รวมทั้งงานระหว่างการก่อสร้าง ได้แก่ งานวางแผน งานก่อสร้าง งานควบคุมโครงการ และงานส่งมอบโครงการ

การดำเนินธุรกิจก่อสร้าง หมายถึง การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การดำเนินการและการควบคุมการก่อสร้างให้แล้วเสร็จจนเป็นสิ่งก่อสร้างหรือส่วนประกอบของสิ่งที่กล่าว รวมทั้งการรื้อถอนสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่เดิมออกไปด้วย เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการใช้งานของมนุษย์หรือผู้บริโภค ให้ผลตอบแทนทางการลงทุนและบรรลุเป้าหมายทางธุรกิจของผู้ประกอบการ รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

โครงการก่อสร้าง หมายถึง กลุ่มของกิจกรรมหรืองานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนทรัพยากร และมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีความชัดเจนในเรื่องของที่ตั้งโครงการ ช่วงระยะเวลาดำเนินการ งบประมาณการลงทุน ผลตอบแทนที่ได้รับจากโครงการ การจัดรูปองค์การ และการบริหารจัดการโครงการ

กลุ่มประเทศ CLMV หมายถึง ประเทศในกลุ่ม ASEAN ซึ่งประกอบด้วยประเทศกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และประเทศเวียดนาม เป็นกลุ่มประเทศที่เศรษฐกิจมีแนวโน้มเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

5.1 ทำให้ทราบถึงศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างไทยในการดำเนินธุรกิจก่อสร้างในกลุ่มประเทศ CLMV เพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานทางด้านวิชาการ หรือองค์กรวิชาชีพนำไปใช้พัฒนา ศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างไทยต่อไป

5.2 ทำให้ทราบถึงกลยุทธ์การแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างไทยในการดำเนินธุรกิจ ก่อสร้างในกลุ่มประเทศ CLMV โดยเฉพาะ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสาธารณรัฐ แห่งสหภาพเมียนมา ให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

5.3 ทำให้ได้แนวคิดเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจก่อสร้างของผู้ประกอบการธุรกิจ ก่อสร้างไทยในกลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาความสามารถทางการแข่งขัน ของผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างไทยในการดำเนินธุรกิจก่อสร้างในกลุ่มประเทศ CLMV และสามารถ ประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจก่อสร้างในต่างประเทศต่อไป

